

به نام خدا

جانگاہ زن در ایران باستان تا کنون

حجاب زنان ایران

یافته های پژوهشی نشان می دهد که زنان ایران زمین از زمان مادها (که نخستین ساکنان آریایی ایران زمین بوده اند) حجاب کاملی شامل پیراهن بلندچین دار و شلوار تا مچ پا و شنلی بلند روی لباس ها، داشته اند. این حجاب در دوران سلسله های مختلف پارس ها نیز معمول بوده است. در زمان زرتشت و قبل و بعد از آن، زنان ایرانی از حجابی کامل برخوردار بوده اند. تجلیات پوشش و انتخاب نوع لباس و پوشاک در میان زنان ایران چنان چشمگیر است که برخی از اندیشمندان و تمدن نگاران، ایران را منبع اصلی ترویج حجاب در جهان معرفی کرده اند. نوع لباس و پوشاک در ایران باستان هم بنا به شرایطی که بوده است همیشه سبک و اسلول خاصی داشته است. بررسی ها نشان می دهد که پوشش تمام بدن در دوره های مختلف تاریخی چه نزد زنان و چه نزد مردان در ایران یک حقیقت بوده است و به هیچ وجه ایرانیان در برهنگی به سر نمی برده اند. اما این را بایستی در نظر داشت که پوشش زنان در آن دوره ایران، با پوشش چادر سیاه بسیار متفاوت بود و سبک خاص خودش را داشته است. و تجلیات پوشش و انتخاب نوع لباس و پوشاک در میان زنان ایران چنان چشمگیر است.

جایگاه زن در دین اسلام

▶ اسلام، زن و مرد را دو رکن اجتماع می‌داند که در پیدایش، تشکیل، اداره و بهره‌گیری از جامعه نقشی مشترک دارند. زن و مرد در جامعه زندگی می‌کنند و از نتایج خوب اجتماع صالح و آثار بد جامعه فاسد، به طور مساوی بهره‌مندند. بنابراین، مسئولیت‌های صحیح و اصلاح جامعه نیز بر عهده زن و مرد خواهد بود. و زن و مرد از دیدگاه اسلام و قرآن دو انسانند، در ارزش‌ها تفاوتی ندارند و مسئولیت‌های مشترکی را در اداره جامعه بر عهده دارند و زن و مرد به طور تساوی منشأ پیدایش و تولد و تکثیر و بقای نسل انسانند. و قرآن کریم می‌فرماید: «ای مردم! ما شما را از مرد و زن آفریدیم و شما را گروه گروه و قبیله قبیله قرار دادیم تا شناخته شوید، ارزش‌مندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین افراد هستند

▶ زنان در ایران باستان نه تنها از احترام فراوان برخوردار بودند، بلکه در بسیاری موارد با مردان برابر شمرده می‌شدند. زن ایرانی حق مالکیت زمین داشت، می‌توانست صاحب کسب و کار باشد، دستمزد برابر دریافت می‌کرد، آزاد بود که تنها سفر کند، و اگر عضو خاندان پادشاهی بود، می‌توانست برای مشورت در امور سیاسی با رایزنان تشکیل جلسه بدهند

زن در دوره هخامنشیان

زنان در دوره هخامنشی می‌توانستند وارد خدمت نظامی شوند و نوشته‌ها و اشیای باستانی زیادی در تأیید این مطلب وجود دارد. کاوه فرخ، پژوهشگر این عرصه، می‌نویسد که «مقبره‌هایی در تأیید وجود زنان جنگجوی فارسی-زبان در کاوش‌های باستان‌شناسی در ایران و همچنین در اروپای شرقی یافت شده‌اند و زنان دوش به دوش مردان در نیروی کار حضور داشتند و اغلب به مقام سرکارگری و مدیریت می‌رسیدند.

یک ماه بعد از تولد فرزندشان اضافه حقوق می‌گرفتند. اگر بچه پسر بود، مادر، قابله، و پزشکی که بر زایمان نظارت می‌کرد پاداش مخصوص می‌گرفتند. فرزند پسر را به دختر ترجیح می‌دادند، اما هیچ گواهی مبنی بر کشتن نوزادان دختر یا خلاص شدن از دست نوزادان ناخواسته در دست نیست

جایگاه زن در دوره ساسانیان

▶ زنان در دوره ساسانی نیز آزاد بودند که در سراسر امپراتوری به کسب و کار و تجارت بپردازند. ساسانیان سنت هخامنشی در رابطه با منزلت اجتماعی زن را حفظ کردند. اما آزادی بیشتری در ابراز وجود و استقلال به زنان دادند. زنان دربار ساسانی از همتایان خود در گذشته بسیار قدرتمندتر و پرنفوذتر بودند و نام آنها به عنوان مقام‌های برجسته بیشتر در مدارک رسمی به چشم می خورد. تصویرهای نقش شده زنان نیز در آثار هنری این دوره بیشتر است.

جایگاه زن در دوره امویان

► با سقوط امپراتوری ساسانی در 651 پیش از میلاد، جایگاه اجتماعی زنان تغییری بنیانی شد، و آزادیهای آنان در رابطه با سفر کردن، کسب و کار، و انتخاب همسر محدودیتهای جدیدی پیدا کرد. البته این محدودیتها بیواکنش نماند و با مقاومتها و مرزشکنیهای فراوانی در سالهای بعدی روبهرو شد.

در این زمینه از بانو، همسر بابک خرمدین (درگذشت 838 میلادی)، یاد شده که همراه او در تشکیل یک هسته مقاومت شرکت داشت و وقتی این مقاومت با خیانت درهم شکست، توسط حکومت عباسی همراه همسرش دستگیر و اعدام شد. اما یادگار منزلت زنان در ایران باستان در عیدها و مناسبت‌هایی برای بزرگداشت زمین یا سایر عناصر طبیعی باقی مانده که از جمله آنها می‌توان به عید اسفندگان، با آیین‌های مخصوص برای گرامی‌داشت زن، اشاره کرد

زنان در دوره ی قاجار

- ▶ در دوره قاجار به خاطر تبعیض جنسیتی زنان حضور کمتری در جامعه داشتند ولی با وجود تمام محدودیت‌ها و امکانات کم، بانوان ایرانی در این دوره، توانستند به موفقیت‌های چشمگیری در عرصه‌های مختلف دست یابند، به طوریکه نمی‌توان نقش زنان را در جنبش‌های سیاسی، مذهبی و اجتماعی آن زمان، انکار کرد
- ▶ در این دوره از تاریخ ایران، زنان ایرانی به طور موثر و مهمی در اقتصاد، آموزش و پرورش، نیروی کار و عرصه‌های مختلف مانند وزارت، هنر، علم، ورزش و ... فعالیت داشتند و اغلب از تحصیلات و سواد برخوردار بودند به طوری که درصد زنان بی سواد، ۱۱ درصد کاهش یافت.

جایگاه زن در دوران پهلوی

▶ در این دوره (۱۳۰۹ تا ۱۳۱۳) قانون مدنی ایران تدوین شد. به موجب این قانون که تا به امروز از آن تبعیت می شود، میزان سهم ارث فرزندان دختر، نصف فرزندان پسر است. در دوره پهلوی قانون داشتن حق رای برای زنان تصویب شد و اولین وکیل های زن در سال ۱۳۴۱ در انتخابات سراسری مجلس شورای ملی، رای آورده و به مجلس راه یافتند و به عنوان قاضی یا وزیر، در هیئت کابینه فعالیت داشتند. همچنین در این دوره، قانون خانواده ایران مورد اصلاح قرار گرفت و در قانون مدنی ثبت شد که گام مهمی برای بهبود موقعیت زنان در جامعه ایران بود

جایگاه زن در دوره ی جمهوری اسلامی

► پس از پیروزی انقلاب اسلامی بی‌سوادى زنان و دختران با نسبت 99/3 درصد ریشه کن شده و نسبت دانش آموزان دختر به پسر 28 درصد رشد داشته است. در حوزه رسانه نرخ مشارکت زنان فعال در عرصه ی فناوری اطلاعات به 31/5 درصد رسیده است و. مدیران زن طی چند سال اخیر (از سال ۹۶ تا ۹۸) با رشد ۳۶ درصدی همراه بوده است اما مقایسه تعداد مدیران زن و مرد در سال ۹۸ گویای این موضوع است که تعداد مدیران مرد در سطوح پایه ۳۶ هزار و ۴۲۳ نفر، در سطوح میانی ۱۸ هزار و ۷۰۱ نفر و در سطوح عالی ۱۱۵۹ نفر است، این درحالیست که تعداد مدیران زن در سطوح پایه ۱۰ هزار و ۸۵۹ نفر، در سطوح میانی ۱۹۲۴ نفر و در سطوح عالی ۶۷ نفر است و پس از انقلاب اسلامی 70 زن رییس هیات ورزشی در سطح استانها و 51 زن رییس و نایت رییس فدراسیون های ورزشی بوده اند. همچنین 88366 نفر داور زن در مسابقات ملی و بین المللی فعالیت داشته اند و زنان ایرانی در 97 کرسی بین المللی در فدراسیون های ورزشی جهان فعالیت داشته اند و 903 زن فیلم ساز در عرصه ی سینما و 2000 زن متخصص در پشت صحنه سینما فعالیت داشته اند. در ادامه 114 جایزه ملی و 128 جایزه ی بین المللی توسط فیلمسازان زن در جشنواره های مطرح کسب شده و زنان در 45 جشنواره مطرح بین المللی به عنوان رییس هیات داپران حضور داشته اند و همچنین اجرای شبکه پوشش همگانی سلامت برای 100 درصد شهروندان و 99 درصد روستاییان و عشایر و کسب رتبه دهم در جهان از نظر کمترین میزان مرگ از دهانه رحم، کاهش نرخ مرگ و میر کودکان زیر 5 سال به 14/2 درصد در هر 100 هزار تولد و کاهش نرخ مرگ و میر نوزادان به 8/2 درصد در هر 100 هزار تولد از دستاوردها و پیشرفت های زنان پس از انقلاب اسلامی تا کنون است

در طول تاریخ ایران، بانوی ایرانی، یک نیروی حیاتی بوده و همیشه نقشی اساسی در پیشرفت ایران تا به امروز داشته است. بسیاری از زنان ایرانی هستند که نه تنها در میان زنان ایران، بلکه در میان زنان در سراسر جهان در دوران مدرن، تاثیر بسزایی داشته‌اند. زنان ایرانی، امروزه پا به پای مردان در عرصه‌های مختلف، فعالیت پررنگ دارند و با موفقیت‌های بی‌نظیرشان می‌درخشند.